

Onderwerp: Beantwoording vragen art 40 fracties CDA en VVD dd. 1 juli 2024

Datum vergadering: 27-8-2024

Aan: fracties CDA en VVD

Van: College van dijkgraaf en hoogheemraden

CC: Overige leden algemeen bestuur

Registratienummer: 2002168

Beantwoording schriftelijke vragen

(ex art. 40 reglement van Orde)

Inleiding: Fractie CDA en Fractie VVD stelden schriftelijke vragen ex art. 40 naar aanleiding van de (grond)wateroverlast in de gemeente De Bilt, en zoomen daarbij in op het gebied van Hollandsche Rading en Bilthoven. De fracties schetsen de situatie in en om Hollandsche Rading en Bilthoven en stellen daarbij twaalf vragen.

De vragen markeren de ingewikkelde materie van grondwaterbeheer, waarbij inwoners en overheden samen verantwoordelijkheden delen. Deze gedeelde verantwoordelijkheid is een puzzel en belangrijk onderwerp van gesprek in het zojuist gestarte grondwatervisietraject.

Vragen van de fracties CDA en VVD en beantwoording

Na de dorpsraad in Hollandsche Rading is op 5 juni in de gemeente De Bilt wederom een bewonersavond over wateroverlast georganiseerd. Nu in Bilthoven. De avond was druk bezocht door bewoners die veel overlast ondervinden van overtollig water, met name in kelders. Niet alleen leidt dit tot inmiddels langdurend ongemak. Ook kosten voor energie om met waterpompen water af te blijven voeren en andere maatregelen lopen op. Een bewoner vertelde dat ze oppas voor haar huis had moeten organiseren tijdens haar vakantie om toezicht te houden op het aan- en uitzetten van de pomp. Het leidt tot vragen over de gezamenlijke aanpak door gemeente, waterschap en provincie.

Samen met VVD stelt CDA de volgende vragen:

Vraag 1: *Is de HDSR op de hoogte van de problemen in De Bilt en in dit geval van de problemen in Bilthoven?*

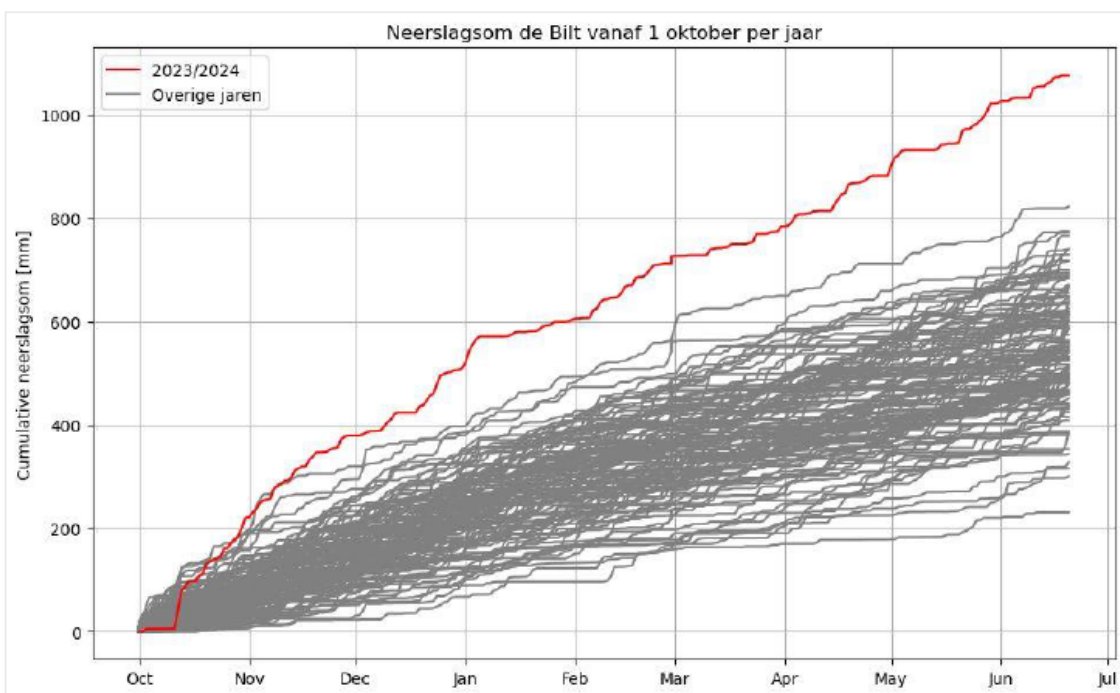
Antwoord: Ja, daarvan zijn wij op de hoogte. HDSR is actief betrokken en heeft goed contact met de inwoners. Wij ontvangen meldingen en klachten, ook over deze overlast, en daar waar nodig gaan we hier over in gesprek. Wij geven op onze website informatie over grondwateroverlast ([Grondwateroverlast - HDSR](#)). Wij zijn eerder op deze vraag ingegaan bij de beantwoording van vragen ex art. 40 fractie CDA dd. 17 april 2024.

Vraag 2: In de bijeenkomst in Hollandsche Rading werd aangekondigd dat de problemen in februari/maart voorbij zouden zijn. De problemen houden in juni 2024 nog steeds aan. Welke verklaring heeft HDSR hiervoor?

Antwoord: De bewonersavond in Hollandsche Rading was op 9 april jl. Van een bijeenkomst voor februari/maart is ons niets bekend.

Tijdens de bewonersbijeenkomst van 9 april heeft het waterschap aangegeven dat grondwaterstanden in de regel met de start van het verdampingsseizoen afnemen.

Er is de afgelopen winter (november 2023 tot begin januari 2024) 2,5 tot 3 keer meer neerslag gevallen dan normaal. En deze neerslag hield in het voorjaar tot en met de zomer aan (zie onderstaande grafiek). Door deze grote hoeveelheden is de bodem verzadigd geraakt: het water kan niet verder in de bodem zakken. Hierdoor stijgt ook het niveau van het grondwater.

Vraag 3: Welke verantwoordelijkheid en welke bevoegdheid heeft HDSR in de samenwerking met gemeente De Bilt en de provincie voor het voorkomen en oplossen van de problemen mbt wateroverlast?

Antwoord: Het waterschap is verantwoordelijk voor een goede werking van het oppervlaktewatersysteem. Het grondwaterpeil kunnen we niet sturen. Wel kunnen we de oppervlaktewaterpeilen sturen. Het waterschap bepaalt de oppervlaktewaterpeilen in het beheergebied en legt dit vast in een peilbesluit. Daarbij merken we wel op dat sommige gebieden, onder meer in gemeente De Bilt, zijn uitgezonderd van het nemen van een peilbesluit. Zie hiervoor ook de kaart bij de beantwoording van vraag 8. Peilen zijn afgestemd op functie, bodemsoort en bodemhoogte.

Het waterschap streeft naar een zo goed mogelijk passend oppervlaktewaterpeil. Wat goed is voor de één kan niet of minder goed zijn voor de ander. Soms is er een compromis nodig.

Gemeenten hebben een wettelijke zorgplicht voor grondwater. Dit betekent dat ze maatregelen nemen om structurele grondwaterproblemen in openbaar stedelijk gebied te beperken of te voorkomen.

Aan de provincie is een belangrijke regisserende en coördinerende rol toebedeeld. Met haar regionale waterprogramma geeft de provincie onder meer uitvoering aan de Kader Richtlijn Water (Krw) en de Grondwaterrichtlijn. In dit programma worden de maatregelen opgenomen die nodig zijn om de doelen te realiseren.

Eigenaren van percelen zijn zelf verantwoordelijk voor maatregelen om wateroverlast van regen- of grondwater op hun eigen percelen te voorkomen. De perceeleigenaar is verantwoordelijk voor het drooghouden van de grond waarop zijn/haar huis staat. Hij/zij is verantwoordelijk voor de bouwkundige staat en het onderhoud van het huis. Volgens bouwvoorschriften moeten kelders en de onderkant van het huis waterdicht zijn. De eigenaar is ook verantwoordelijk voor het op de juiste hoogte houden van de tuinen en de kruipruimtebodemp. Hij/zij is verantwoordelijk voor het oplossen van grondwateroverlast op eigen terrein, tenzij een ander aantoonbaar de overlast veroorzaakt.

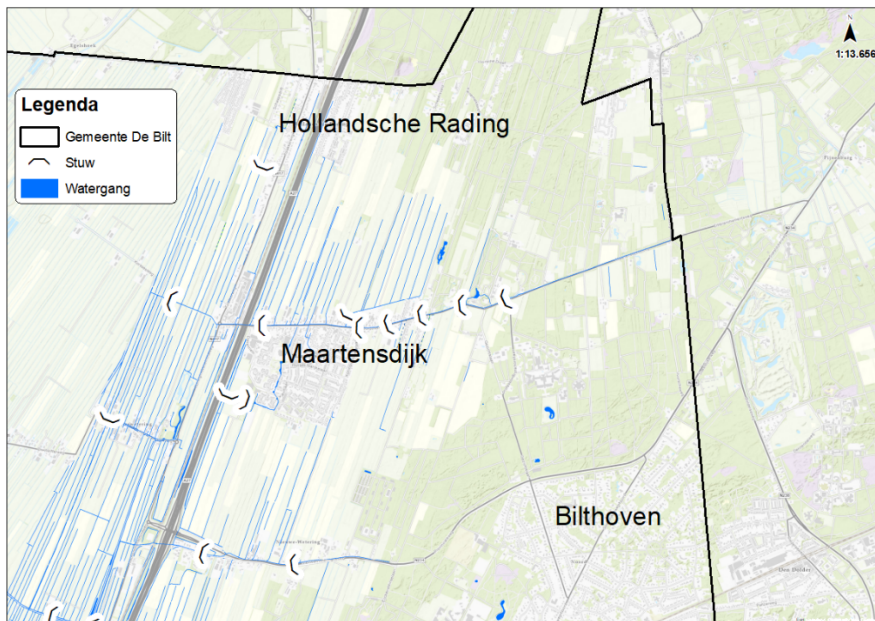
Vraag 4: Welke maatregelen heeft HDSR genomen in het afgelopen half jaar om de wateroverlast terug te dringen en op welke momenten?

Antwoord: Naar aanleiding van de recente overlast besteden de gemeente De Bilt en HDSR extra aandacht aan het onderhoud van watergangen en kunstwerken (o.a. duikers en stuwen), zodat het huidige watersysteem optimaal functioneert. Het waterschap en gemeenten hebben duikers doorgespoten. Het waterschap heeft inwoners en gemeente gevraagd greppels schoon te houden door deze vrij te maken van obstakels. Bijvoorbeeld door te maaien als er veel begroeiing in staat. Naar aanleiding van de verwachte hoeveelheid neerslag tussen november en maart hebben we actief maatregelen genomen. Onder meer door extra aandacht aan stuwen te geven. Dit vermindert naar verwachting de overlast.

Naar aanleiding van deze uitzonderlijke grondwaterstanden laat HDSR onderzoek doen naar het voorkomen van deze weersextremen; ofwel hoe vaak en met welke intensiteit kunnen we deze grondwaterstanden in de toekomst verwachten? Met deze uitkomsten gaan we onderzoeken of het effectief is om in het oppervlaktewatersysteem aanpassingen te doen die kunnen bijdragen aan het verminderen van soortgelijke overlast.

Vraag 5: Welke stuwen staan er nu open om dit water weg te laten stromen? Oftewel concreet welke infrastructuur is er nu in het werkgebied van HDSR om in De Bilt de waterstand te reguleren.

Antwoord: In de directe omgeving van Hollandsche Rading en Bilthoven zijn geen stuwen waarmee we actief peil beheren. In deze gebieden is een natuurlijk watersysteem dat niet gestuurd kan worden door water aan en/of af te voeren. Wel zijn er in het gebied eromheen stuwen. Deze stuwen zetten we maximaal in om water dat het waterschap kan afvoeren ook daadwerkelijk afvoert. De onderstaande kaart laat zien welke stuwen in dit gebied zijn.

Vraag 6: *Klopt het dat in de gemeente De Bilt watergangen juist zijn gedempt in het verleden? En is men van plan om (deze) watergangen weer in ere te herstellen? Door wie en wanneer?*

Antwoord: Historische kaarten laten zien dat sinds begin vorige eeuw watergangen gedempt zijn. De meeste sloten zijn destijds gedempt vanwege woningbouw. Er zijn op dit moment geen plannen om (deze) watergangen weer in ere te herstellen. Indien uit de bij vraag vier genoemde onderzoeken naar voren komt dat het zinvol blijkt om deze watergangen te herstellen dan vraagt dit een samenwerking tussen perceeleigenaren, gemeente en waterschap.

Vraag 7: *Klopt het dat het peilbesluit in Zeist effect heeft op de problemen met wateroverlast in De Bilt? Op welke manier en welke maatregelen worden hier genomen om de overlast tegen te gaan? Door wie en wanneer?*

Antwoord: Het is niet waarschijnlijk dat er een verband is tussen het peilbesluit voor Zeist en de wateroverlast in De Bilt en omgeving. In het peilbesluit, dat is vastgesteld in maart 2024, is na een praktijkproef besloten om geen winterpeilen meer in te stellen in enkele peilgebieden. Het hogere zomerpeil wordt jaarrond gevoerd, dus ook in de winterperiode. Die proef was gestart in 2020.

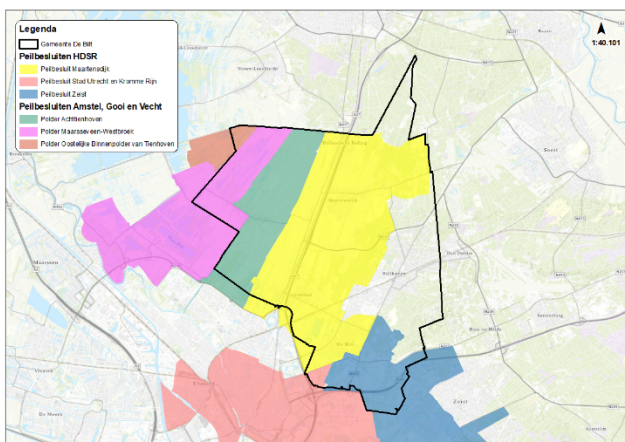
Tijdens de praktijkproef lag het oppervlaktewaterpeil van het peilgebied dat het dichtst tegen De Bilt aan ligt, de Biltsche Grift, in de winterperiode 10 cm hoger dan voorheen. Het zomerpeil van de Biltsche Grift is al decennia onveranderd. In de winters van 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023 waren de grondwaterpeilen in De Bilt niet significant anders dan de metingen van voor de proef. Afgelopen winter was het grondwaterpeil op veel plekken in De Bilt ruim 50 cm hoger dan in voorgaande winters, terwijl in het oppervlaktepeilbeheer niets is veranderd.

Vraag 8: *Wat vindt HDSR ervan het om voor de (verschillende kernen) van de Bilt een peilbesluit te gaan hanteren om de waterstanden beter te reguleren? Waarom wel/niet?*

Antwoord: In een peilbesluit legt het waterschap de waterpeilen vast voor het oppervlaktewater in een begrensd gebied, vaak één of meerdere afvoergebieden of polders. Voor een groot deel van de gemeente De Bilt geldt al een peilbesluit. In HDSR-gebied gaat dit om de peilbesluiten *Maartensdijk*, *Stad Utrecht en Kromme Rijn* en *Zeist*. In het gedeelte van de gemeente dat onder waterschap Amstel, Gooi en Vecht valt, gaat het om de peilbesluiten *Polder Achttienhoven*, *Polder Maarsseveen-Westbroek* en *Polder Oostelijke Binnenpolder van Tienhoven*. Zie ook de kaart hieronder. Het peilbesluit *Zeist* is in maart 2024 vastgesteld, peilbesluit *Maartensdijk* wordt momenteel geactualiseerd.

Slechts een klein deel van de gemeente valt niet onder een peilbesluit. Het gaat dan om het gebied rond het Maartensdijkse Bos, delen van de bebouwde kom van De Bilt en Bilthoven en de bossen rond Bilthoven. Er geldt geen peilbesluit voor deze gebieden omdat hier geen oppervlaktewater is waarvan het peil gestuurd kan worden. Het gaat bijvoorbeeld om vijvers of geïsoleerde greppels die alleen gevoed worden door regenwater of kwel. Deze waterlichamen zijn niet aangesloten op het oppervlaktewatersysteem.

In deze gebieden is een natuurlijk watersysteem dat niet gestuurd kan worden door water aan en/of af te voeren. Het heeft daarom ook geen zin om hiervoor een peilbesluit te nemen.

Vraag 9: *Tot nu toe is vooral gedacht aan water vasthouden omdat we veel droge zomers hebben gehad. Is de wateroverlast te wijten aan het hoger houden van het waterpeil tbv vasthouden water en biodiversiteit ?*

Antwoord: De wateroverlast deze winter en dit voorjaar werden voornamelijk bepaald door de langdurige en extreme hoeveelheid neerslag. Deze staat niet in verhouding tot de effecten van water vasthouden tegen droogte. Dus ook zonder de maatregelen om water vast te houden zou er sprake geweest zijn van grondwateroverlast.

Vraag 10: *Wat kunnen de inwoners van de gemeente zelf doen om de wateroverlast tegen te gaan en voortaan beter voorbereid te zijn op hevige regenval en hoge waterstanden?*

Antwoord: Hiervoor verwijzen wij naar de adviezen op onze website: [Grondwateroverlast - HDSR](#)

Vraag 11: De inwoners van de Bilt hechten aan een goede en eerlijke communicatie. Klopt het dat de tekst over aansprakelijkheid in februari 2024 is aangepast op de website van de HDSR. Wat was de aanleiding hiervoor en met welk oogmerk?

Antwoord: Naar aanleiding van vragen en klachten over de recente grondwateroverlast hebben we de teksten op onze website beoordeeld op actualiteit en correctheid. Dit leidde tot enkele bijstellingen in de teksten.

Om de inwoners te informeren hebben we in februari 2024 onderstaande gele tekst toegevoegd. Er kwamen toen opnieuw meldingen binnen over grondwateroverlast in verband met de vele regen.

In de toegevoegde tekst leggen we uit dat we tegen de limiet aangelopen zijn van ons watersysteem. En wat dat betekent voor de grondwateroverlast die bewoners ervaren. Ook hebben we een contactpersoon vermeld, zodat de telefoontjes rechtstreeks bij de inhoudelijk medewerker terecht kwamen en niet meer bij de receptie. Verder hebben we het nieuwsbericht van januari 2024 opnieuw geplaatst in februari 2024 om inwoners te informeren.

Wijzigingen website februari 2024

Grondwateroverlast

De afgelopen maanden (november 2023 tot begin juli 2024) is er 2,5 tot 3 keer meer neerslag gevallen dan normaal. Door deze grote hoeveelheden raakt de bodem verzadigd: het water kan onvoldoende in de bodem zakken. Hierdoor stijgt ook het niveau van het grondwater. Als de grondwaterstand te hoog is, kunnen er problemen ontstaan. Met name op de flanken van de Utrechtse Heuvelrug kan dit leiden tot water in de kelder of kruipruimte. Uiteraard is dit een hele vervelende situatie als u hier last van heeft.

De afgelopen jaren waren erg droog. Daardoor zijn de grondwaterstanden ook laag geweest. **Helaas zijn we tegen de limiet aangelopen van wat ons watersysteem aan kan qua regen. Daarom rest ons niets anders dan te wachten tot de grondwaterstanden weer gezakt zijn. Mensen die dicht bij de rivier wonen kunnen de laatste tijd ook overlast hebben van kwel door het hoge water in de rivier.**

Contact blokje is toegevoegd:

Contact

Wilt u meer weten of heeft u een vraag? Neem dan contact op met Willem-Jan Dirx, geohydroloog bij het waterschap tel 06 2967 4229, e-mail willem.jan.dirx@hdsr.nl

Vraag 12: De bewoners stellen prijs op een informatieavond met specialisten vanuit het waterschap (niet zijnde politici) om uitleg te geven en opties te bespreken op korte en lange termijn. Kan HDSR hier een toezegging voor doen?

Antwoord: Wij zijn blij dat bewoners onze aanwezigheid tijdens informatiebijeenkomsten op prijs stellen.

We ervaren goede en positieve gesprekken tijdens bewonersavonden in ons gebied. Wij zijn blij dat dit op prijs wordt gesteld. De gemeente onderhoudt de contacten met het gebied en organiseert waar nodig bewonersavonden. Op deze bewonersavonden willen we graag samen als waterschap en gemeenten uitleg geven over deze problematiek. Specialisten van het waterschap zijn op verzoek altijd beschikbaar om uitleg te geven en inhoudelijke vragen te beantwoorden. Ook kunnen zij de verschillende (on)mogelijkheden aangeven om de problemen op te lossen. Het is echter aan het bestuur van de verantwoordelijke overheden om daarin een uiteindelijke afweging te maken en een besluit te nemen.